

Övningen är hämtad från www.friluften.se där du själv kan bidra med övningar och inspireras av andra utomhuspedagoger.

Ämne: Historia, fysik, teknik;

Författare: Bo Malmgren

Årskurs: 6

Gruppstorlek: 3

Jag arbetar huvudsakligen med en grupp grabbar ur 6:an som behöver en anpassning av sin skolgång. Upplägget fungerar med en blandning av traditionella studier och – som ”belöning” - ett pass utanför skolan.

Alla i gruppen uppskattar utevistelsen ”det här är livet, när vi får vara i skogen”.

Svarar mot mål: ”Känner till och förstår grundläggande begrepp och sammanhang inom de naturvetenskapliga, tekniska, samhällsvetenskapliga och humanistiska kunskapsområdena” (Lpo 94).

Svarar mot kursmål: ”Ha grundläggande kunskaper om teknikens historia och utveckling samt hur den påverkat livsvillkor och miljö”.

”Kunna använda vanligt förekommande redskap och tekniska hjälpmedel”. (Kursplan i teknik för Mantorpsområdet)

Tyrstubbetrytning

Först hade jag berättat om att vi skulle lära oss att göra upp eld utomhus och att vi då behövde känna till vad som brinner bra. Vi hade också tagit en promenad i en närbelägen skog – utan stubbar - och lärt oss en del träsorter.

Jag känner till ett skogsområde med främst gammal tallskog på sandjord, så dit åkte vi.

Vi hade med oss hammare som vi skulle använda till att slå loss stubbarna ur marken. När någon hade hittat en gammal stubbe slog man loss en flisa ur den och så luktade vi tills vi hittade en tyrstubble. Alla luktade och lärde sig känna igen lukten av terpentin. Därefter var det fri letning. Vi åkte hem med fem stubbar.

Använda tyre till tändhjälp

Med tyret och en del annan ved samt ingredienser till ”skrabelucker” drog vi en vecka senare till skogs, med allt packat i en skrinna. En förberedd eldplats finns i vår skog. Där började vi först att hugga loss flisor (knästående med sittunderlag för knäna) ur tyrstubbarna. Sedan var det dags att tälja isär flisorna i mindre delar och placera dem i en pyramid, med lite torr granris (knaster) omkring. Slutligen fick grabbarna bygga upp en kvadrat, korsvis upplagd (pagod) runt pyramiden. Allt tänkte på ett försök. Efter en snabb tillredning av skrabelucksmeten var det dags att grädda, äta och släcka elden samt gå hem.

Tjärbränning

Nästa tyraktivitet bestod i att fylla en 1-liters plåtburk (tom färgburk går bra) med finskuret tyre/töre/tjärved. Dessförinnan hade jag berättat om tjärans betydelse, såväl förr som nu. När det var färdigtäljt (mot ett vedträ på marken för att undvika vidlyftiga knivrörelser) samlades det flisade materialet upp och lades i burken. Sedan grävde vi ett hål i eldstaden var vi ställde ner en mindre plåtburk. Ovanpå den burken lade vi en plåtbit med ett spikhål i. Ovanpå plåten ställde vi den uppochnedvända större burken, med tyret kvar i. Därefter tätade vi skarven mellan den större burken och plåten med lera. Sedan byggde vi upp en mindre eld runt den vända burken och eldade på moderat i ca 20 min. Ner i den mindre burken ”svettades” tyret ur sig tjära. Vi luktade och strök på tjära på en träbit för att se bredbarheten och känna igen lukten.

I planeringen kan läggas in att se en riktig tjärdal.